

06. Gölgeleme tekniğinin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılabilirliği¹

Fatma Nur DARICI²

Mehtap ÖZDEN³

APA: Darıcı, F. N. & Özden, M. (2024). Gölgeleme tekniğinin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılabilirliği. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (38), 114-125. DOI: 10.29000/rumelide.1439589.

Öz

Bu araştırmanın amacı yabancı dil öğretiminde gölgeleme tekniğinin dinleme becerisine etkisinin incelenmesidir. Belirlenen bu amaç doğrultusunda bu tez çalışmasının evrenini ve çalışma grubunu; Çanakkale’de yaşayan yabancı dil olarak Türkçe öğrenmiş B1 ve üstü seviyesinde Türkçe bilen yabancı öğrenciler oluşturmaktadır. Örnekleme ise Çanakkale’de ikamet eden B1 düzeyinde Türkçe bilen altı yabancı öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında katılımcıların belirlenmesinde amaçlı ve ölçüt örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarının çalışmaya gönüllü olması çalışmanın seyrini olumlu yönde etkilemiştir. Araştırma, katılımcıların her hafta gölgeleme tekniğiyle ilgili videolar izleyerek oluşturulan sorulara yanıt vermesiyle devam etmiştir. Videolar araştırmacı tarafından haftalık konulara göre çekilmiştir. İlgili araştırmada veri toplama aracı olarak; araştırmacı tarafından soru formu oluşturulmuştur. Bunun yanında Yaman ve Tulumcu (2016) tarafından geliştirilen “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenler İçin Dinleme Becerisi Öz Yeterlik Ölçeği”nden yararlanılmıştır. Bunun yanında gölgeleme tekniği kullanılarak bu tekniğin katılımcıların Türkçe becerilerine etkisi incelenmiştir. Gölgeleme tekniği, dil öğrencilerinin dinleme esnasında duydukları sözcük veya cümlelerin tekrar edilmesiyle yapılan pratik bir yöntemdir. Araştırma kapsamında elde edilen nitel verilerin analizinde yüzde frekans analizlerinden yararlanılırken, gölgeleme tekniğinin dinleme becerilerine etkisinin belirlenebilmesi için verilerin istatistiki boyutu değerlendirildikten sonra öntest sontest analizlerinden yararlanılmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde gölgeleme tekniğinin dinleme becerisine etkisinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu

¹ **Beyan (Tez/ Bildiri):** Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayımlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Benzerlik Raporu: Alındı – Turnitin, Oran: %17

Etik Şikayeti: editor@rumelide.com

Makale Türü: Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 06.11.2023-**Kabul Tarihi:** 20.02.2024-**Yayın Tarihi:** 21.02.2024; **DOI:** 10.29000/rumelide.1439589

Hakem Değerlendirmesi: İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme

² YL, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Bilim Dalı / MA, Çanakkale Onsekiz Mart University, Graduate School of Education, Department of Turkish and Social Sciences Education, Teaching Turkish as a Foreign Language (Çanakkale, Türkiye), daricifatmanur@gmail.com, **ORCID ID:** 0000-0001-7754-5015, **ROR ID:** https://ror.org/05rsv8p09, **ISNI:** 0000 0001 0680 7807, **Crossreff Funder ID:** 100009055

³ Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı / Assoc. Prof., Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Education, Department of Turkish and Social Sciences Education, Division of Turkish Education (Çanakkale, Türkiye), mehtapgunes@comu.edu.tr, **ORCID ID:** 0000-0003-0385-5744, **ROR ID:** https://ror.org/05rsv8p09, **ISNI:** 0000 0001 0680 7807, **Crossreff Funder ID:** 100009055

araştırmada sonuç olarak, Gölgeleme tekniğinin dil öğrenme sürecinde önemli bir araç olduğı ve katılımcıların Türkçe dinleme becerilerini geliştirmede olumlu bir etkisi olduğı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dil Öğretme Teknikleri, Dinleme Becerisi, Gölgeleme Tekniğı, Yabancı Dil Öğretimi, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi.

The usability of shadowing technique in teaching Turkish as a foreign language⁴

Abstract

The aim of this research is to examine the effect of shadowing technique on listening skill in foreign language teaching. In line with this determined purpose, the universe and study group of this thesis study; Foreign students living in Çanakkale who have learned Turkish as a foreign language and speak Turkish at B1 level and above. The sample consists of six foreign students residing in Çanakkale who speak Turkish at B1 level. Purposive and criterion sampling method was used to determine the participants within the scope of the study. As a data collection tool in the related research; a questionnaire was created by the researcher. The volunteering of the study participants affected the course of the study positively. The research continued with the participants watching videos about the shadowing technique every week and answering questions. The videos were shot by the researcher according to weekly topics. In addition, the “Listening Self-Efficacy Scale for Learners of Turkish as a Foreign Language” developed by Yaman and Tulumcu (2016) was used. Additionally, the effect of this technique on the Turkish skills of the participants was examined by using the shading technique. The shadowing technique is a practical method of repeating the words or sentences that language learners hear while listening. While percentage frequency analyzes were used in the analysis of the qualitative data obtained within the scope of the research, pretest posttest analyzes were used after the statistical dimension of the data was evaluated in order to determine the effect of the shading technique on listening skills. As a result of this research, which was carried out to examine the effect of the shadowing technique on listening skills in teaching Turkish as a foreign language, it was determined that the shadowing technique is an important tool in the language learning process and has a positive effect on improving the Turkish listening skills of the participants.

Keywords: Language Teaching Techniques, Listening Skill, Shading Technique, Foreign Language Teaching, Teaching Turkish as a Foreign Language.

⁴ It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation process of this study and all the studies utilised are indicated in the bibliography.

Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.

Funding: No external funding was used to support this research.

Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.

Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography.

Similarity Report: Received - Turnitin, Rate: 17

Ethics Complaint: editor@rumelide.com

Article Type: Research article, Article Registration Date: 06.11.2023-Acceptance Date: 20.02.2024-Publication Date: 21.02.2024; DOI: 10.29000/rumelide.1439589

Peer Review: Two External Referees / Double Blind

Giriş

Gölgeleme tekniği, dil öğrencisinin işittiği veriyi dikkatlice dinlerken olabildiğince eksiksiz olarak tekrar etme eylemidir (Sumiyoshi, 2019). Başka bir tanıma göre; gölgeleme tekniği, hedef dilin daha eğlenceli bir şekilde öğretilmesine yardımcı olan ve tekrar etme üzerine kurulu bir yöntemdir (Tamai, 2005). Gölgeleme tekniği, dil öğrenmede kullanılmaya başlanmasından itibaren birkaç farklı şekillere sahip olmuştur. Tam gölgeleme, seçici gölgeleme ve etkileşimli gölgeleme olmak üzere üç farklı gölgeleme türünün bulunduğunu belirtilmiştir (Murphey, 2001). Tam gölgeleme, bir öğrencinin duyduğu verilerin her kelimesini takip etmesini içerir. Seçici gölgeleme ise yalnızca belirli kelimeleri veya ifadeleri gölgeleme anlamına gelir. Bir öğrenci, "gerçekten mi, vay canına" gibi belirli bölümleri yorumlayarak, bu bölümlere ünlem kelimeleri veya söz araları ekleyerek gölgeleme görevini gerçekleştiriyorsa, buna etkileşimli gölgeleme denir (Murphey, 2001).

Gölgeleme tekniği, bilişsel psikoloji alanında ilk dil (L1) üzerinde seçici dikkati test etmek amacıyla kullanılmıştır (Bovee ve Stewart, 2009). Ayrıca gölgeleme, konuşma bozukluklarından olan kekemeliğin tedavisinde de kullanılmıştır (Harbison, Porter ve Tobey, 1989). Gölgeleme tekniği; L1'de bir çeviri pratiği tekniği olarak da bilinmektedir (Hamada, 2017). Çünkü gölgeleme, duyulan verilerin aynı anda ya da biraz gecikmeli olarak tekrar edilmesine dayanmaktadır. Son zamanlarda, gölgeleme tekniği, İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenmede (ESL) ve İngilizceyi ikinci dil olarak öğrenmede (EFL) dil öğrenme tekniği olarak kullanılmaktadır (Hamada, 2017). Gölgeleme, yabancı dil öğrenme veya öğretme amacıyla ilk kez Japonya'da ortaya çıkmıştır ve başlangıç düzeyindeki tercümanların eğitiminde kullanılmıştır (Foote ve McDonough, 2017). Bu nedenle, gölgeleme üzerine yazılan ilk makalelerin çoğu Japonya'da yayımlanmış ve gölgeleme ilk olarak Doğu Asya'da tanınmıştır (Hamada, 2015). Ayrıca, dünya çapında özellikle EFL ve ESL bağlamlarında ikinci dil öğrenme için gölgelemenin kullanımı popülerlik kazanmaktadır (Foote ve McDonough, 2017).

Gölgeleme tekniğinin ikinci dil ediniminde dil becerileri açısından olumlu sonuçları olduğu Hamada (2015) tarafından yaptığı çalışmasında gözlemlenmiştir. Sumiyoshi (2019), gölgelemenin dil öğrenme motivasyonu üzerindeki olumlu etkilerini incelemiştir. Bovee ve Steward (2009) tarafından gölgeleme tekniğinin telaffuz bakımından etkilerini görmek amacıyla çalışmalar yapılmıştır. Rongna ve Hayashi (2012) gölgeleme tekniğinin konuşma hızı ve tonlama üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Mori (2011) tarafında yapılan araştırmada gölgeleme tekniğinin, dil öğrencileri bakımından ritim, vurgu ve tonlama açısından olumlu etkileri ortaya konulmuştur. Lin (2009) tarafından gölgeleme tekniğinin konuşma becerisi üzerindeki etkisi incelenmiştir. Yerli alanyazına baktığımızda bu konuda Türkçe öğretimi üzerine yapılan bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Çalışmanın daha önce yapılmamış olması, yerli alanyazına farklı bir konu sunması açısından önemli görülmektedir.

Yapılan bu araştırmada gölgeleme tekniğinin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılabilirliği araştırılmış ve dinleme becerisi üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bu bakımdan araştırmada şu sorulara yanıt aranmaktadır.

1. Gölgeleme tekniğinin metni anlamaya etkisi nedir?
2. Yabancı dili olarak Türkçe öğretiminde gölgeleme tekniğinin farklı uyruk ve dil aileleri üzerindeki etkisi nedir?

Yöntem

Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde gölgeleme tekniğinin etkisi araştırılmıştır. Bu teknik genellikle konuşma becerisi ile ilgili olarak kullanılmaktadır. Ancak bu çalışmada dinleme becerisine etkisi üzerinde durulmuştur. Dil bütün becerileri bakımından bütünleşik bir yapıdır. Dil becerilerinden birisi geliştirilirken diğer beceriler de kullanılmaktadır. Bu yönüyle bakıldığında dinleme becerisine olan etkisinin diğer diğer dil becerilerini de kapsayacağı düşüncesinden hareket edilmiştir. Bu sebeple bu çalışma dinleme becerisi üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerde gölgeleme tekniğini kullanarak dinleme becerisinin gelişmesinde tekniğin katkısının olup olmadığını belirlemeye çalışan bu araştırmada karma yöntem yoluyla veriler elde edilmiştir. Karma yöntem; araştırmacıların, araştırma problemlerini anlamak için hem nicel veriler (kapalı uçlu) hem de nitel veriler (açık uçlu) topladığı iki veri setini birbiriyle bütünleştirdiği ve daha sonra bu iki veri setini bütünleştirmenin avantajlarını kullanarak sonuçlar çıkardığı, sağlık, sosyal ve davranış bilimleri alanında kullanılan bir araştırma yaklaşımı olarak tanımlanabilir (Creswell, Sözbilir, 2017).

Araştırma Deseni

Araştırma desenleri, bilimsel araştırmalarda veri toplama, analiz etme, yorumlama ve raporlama süreçlerine yönelik olarak kullanılan yöntemlerdir (Creswell ve Clark, 2015). Karma yöntem deseni, nitel ve nicel verilerin toplanarak elde edilen verilerin birlikte kullanıldığı bir desendir (Gay, Mills ve Airasian, 2012; Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2012). Araştırmanın amacı doğrultusunda çeşitli araştırma desenleri kullanılabilir. Bu çalışmada yakınsayan paralel desen (Creswell ve Clark, 2015) adı verilen bir karma araştırma deseni kullanılmıştır. Bu araştırmada kullanılan karma yöntem deseni ise Christensen, Johnson ve Turner'in (2015) tanımıyla eş zamanlı eşit statülü desen ya da Creswell'in (2009, s. 16) tanımıyla yakınsayan paralel desendir. Bu desen, yöntemlere eşit öncelik verir, analiz aşamalarında bu yöntemleri ayrı tutar ve sonuçları birleştirerek genel bir yorumlama yapar (Creswell ve Clark, 2015).

Karma araştırma desenlerinde ise nicel ve nitel yöntemler arasındaki ilişki, hangi yöntemin baskın olacağı ve ne zaman birleştirileceği gibi faktörlere karar verilir. Araştırmanın amacına göre çeşitli karma araştırma desenleri kullanılabilir. Bu çalışmada yakınsayan paralel desen (Creswell ve Clark, 2015) adı verilen bir karma araştırma deseni kullanılmıştır. Yakınsayan paralel desen, nitel ve nicel aşamaların araştırma sürecinin aynı noktasında eşzamanlı olarak uygulandığı bir desendir. Bu desen, yöntemlere eşit öncelik verir, analiz aşamalarında bu yöntemleri ayrı tutar ve sonuçları birleştirerek genel bir yorumlama yapar (Creswell ve Clark, 2015).

Bu araştırmada kullanılan karma yöntem deseni ise Christensen, Johnson ve Turner'in (2015) adlandırmasıyla eş zamanlı eşit statülü desen ya da Creswell'in (2009, s. 16) adlandırmasıyla yakınsayan paralel desendir.

Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini Çanakkale'de yaşayan yabancı dil olarak Türkçe öğrenmiş B1 ve üstü seviyesinde Türkçe bilen yabancı öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemin büyüklüğü çalışma sonlandığında kesinleşmiştir. Başlangıçta ulaşılan ve istekli olan öğrencilerle çalışma başlatılsa da sürecin uzunluğundan tam verileri olan Çanakkale'de ikamet eden B1 düzeyinde Türkçe bilen altı yabancı öğrenci olarak sınırlandırılmıştır (Tablo 1). Araştırmacının katılımcıları, amaçlı örnekleme

yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılarak belirlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Ölçüt örnekleme, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır. Ölçüt araştırmacı tarafından belirlenebilir ya da daha önceden hazırlanmış ölçütler listesi kullanılabilir (Marshall ve Rossman, 2014). Buna göre; katılımcıların araştırmaya katılmaya gönüllü olmaları, en az B1 ve üstü düzeyde Türkçe bilmeleri, verilen çalışmaları yapmak için istekli olmaları, internet erişimlerinin olması ölçütleri dikkate alınmıştır. Araştırmanın katılımcıları Ö1, Ö2, Ö3, (Öğrenci 1, Öğrenci 2, Öğrenci 3 ...) olarak kodlanmıştır.

Araştırma kapsamında yer alan örneklem grubunun demografik özellikleri tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özellikleri

Katılımcı	Cinsiyeti	Yaşı	Geldiği Ülke	Ana Dili	Dil Ailesi
Ö1	Erkek	23	Endonezya	Endonezce	Çin-Tibet
Ö2	Kadın	20	Endonezya	Endonezce	Çin-Tibet
Ö3	Erkek	23	Ruanda	Ruandaca	Bantu
Ö4	Kadın	19	Arnavutluk	Arnavutça	Hint-Avrupa
Ö5	Kadın	18	Nijerya	Yoruba	Bantu
Ö6	Kadın	23	Sırbistan	Boşnakça	Hint-Avrupa

Tablo 1 incelendiğinde dört kadın ve iki erkek olmak üzere araştırmaya altı öğrencinin katıldığı ve kod olarak Ö1, Ö2, Ö3... şeklinde kodlandığı; katılımcıların 18-23 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Katılımcıların ikisinin (Ö1 ve Ö2) Endonezya’dan geldiği ana dilinin Endonezce olduğu ve dil ailesinin Çin –Tibet olduğu belirtilmektedir. Diğer bir katılımcının (Ö3) Ruanda’dan geldiği, Bantu dil ailesinden olan Ruandaca ana diline sahip olduğu gözlenmektedir. Ö4 kodundaki katılımcının ise Arnavutluk’tan geldiği ve Hint- Avrupa dil ailesinden olan Arnavutça ana diline sahip olduğu görülmektedir. Nijerya’dan gelen Ö5 adlı katılımcı Bantu dil ailesinden olan Yoruba ana diline sahiptir. Ö6 kodlu katılımcının Sırbistan’dan geldiği Hint- Avrupa dil ailesinden olan Boşnakça ana diline sahip olduğu görülmektedir.

Verilerin toplama araçları

Bu kısımda araştırmada kullanılan nicel ve nitel veri toplama araçlarına yer verilmiştir.

Nicel Veri Toplama Araçları: “Katılımcı Tanıma Formu” ve “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenler İçin Dinleme Becerisi Öz Yeterlik Ölçeği”dir.

Nitel Veri Toplama Araçları: “Gölgeleme Tekniği İçin Kullanılacak Videoların Konu Belirleme Soruları” ve “Metin Değerlendirme Soruları”dır.

Çalışmanın ilk nicel verilerinin toplandığı araç katılımcı tanıma formudur. Katılımcı tanıma formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcılara adı, soyadı, cinsiyeti, yaşı, geldiği ülke ve ana dili gibi demografik özelliklerini belirleyici sorular sorulmaktadır. İkinci bölümde ise ana dili ve Türkçe dışında bildiği yabancı dil olup olmadığı, Türkçeyi öğrenme amacı, Türkiye’ye gelmeden önce dil eğitimi alıp almadığı gibi sorular sorulmaktadır. Katılımcı tanıma formunun dil ve içerik açısından uygunluğu uzman görüşü alınarak belirlenmiştir.

Çalışmanın ikinci nicel veri toplama aracı ise Yaman ve Tulumcu (2016) tarafından geliştirilen “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenler İçin Dinleme Becerisi Öz Yeterlik Ölçeği”dir. Ölçek gerekli izinler alındıktan sonra kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeğin KMO değeri 0,94 olarak bulunmuştur. Yabancı dil olarak Türkçe öğreniminde dil edincilerin dinleme becerisini ölçmeyi amaçlayan bu ölçek 18 maddeden oluşmuş olup sorular beşli likert yapıda sunulmuştur. Katılımcılar sorulara “Kesinlikle katılıyorum / Kesinlikle katılmıyorum” aralığında cevap vermişlerdir. (Örnek soru: 1. Dinlediklerimde bahsedilen kişiyi fark edebilirim.)

Çalışma kapsamında gölgeleme tekniği ile ilgili videolar araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Ancak video oluşturmadan önce katılımcılara hangi konularda dinleme becerisini geliştirecek konuları istediği ve ilgi alanlarının neler olduğu sorulmuştur. Neden bu konuları istedikleri sorulmuş ve değerlendirmenin ardından cevapların çoğunluğuna göre video konuları belirlenmiştir. Konular beş hafta olmak üzere sıralı olarak şu şekildedir:

1. Kendini tanıtmaya
2. Yemek tariflerinden yaprak sarma
3. Çanakkale'nin gezilip görülebilecek yerleri
4. “Deniz Yıldızı” hikâyesi
5. “Alice Harikalar Diyarında” kitabının tanıtımı

Çalışmada kullanılan diğer nitel veri toplama aracı, araştırmacı tarafından gölgeleme tekniğinin metni anlamaya etkisini ölçmeyi amaçlayan metin değerlendirme sorularıdır. Metin değerlendirme soruları metnin konusuna göre kendi içinden oluşturulmuştur.

Çalışmada ilk olarak Çanakkale'de ikamet eden B1 ve üstü Türkçe bilen katılımcılara ulaşılmıştır. Katılımcılara araştırma ve araştırmada kullanılacak olan teknik hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Bilgilendirmenin ardından örneklem grubuna çalışmaya başlamadan önce dinleme becerisi seviyelerini belirleyebilmek adına gerekli izinleri alan “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenler İçin Dinleme Becerisi Öz Yeterlik Ölçeği” uygulanmıştır. Ardından katılımcılarla WhatsApp grubu oluşturulmuştur. Bu grup üzerinden çalışma kapsamında kullanılan video ve değerlendirme soruları öğrencilere ulaştırılmış ve de onların cevapları alınmıştır. Toplam beş hafta süren bu veri toplama sürecinde araştırmacı tarafından bu gruba her hafta bir video gönderilmiştir. Gruba atılan bu videoyu katılımcıların izlemesiyle birlikte haftanın konusuyla ilgili değerlendirme soruları yine aynı gruba gönderilmiştir. Değerlendirme sorularını cevaplayan ve beş hafta boyunca çalışmanın içerisinde yer alan katılımcılara beş haftanın sonunda araştırmacı tarafından yüz yüze olarak çalışmada kullanılan ölçek ikinci kez uygulanmıştır

Verilerin Analizi

Yapılan uygulamalar ve anket sonrası ulaşılan veriler istatistiki boyutuyla değerlendirilerek analiz edilmiştir. Böylelikle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde gölgeleme tekniğinin dinleme becerisi üzerine olan etkisi incelenerek ve teknik öncesi-sonrası veriler işlenerek bu tekniğın dinleme becerisine olan etkisi belirlenmiştir. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenler İçin Dinleme Becerisi Öz Yeterlik Ölçeği

uygulanarak elde edilen ön test verileri ile beş hafta sonra ölçeğin tekrar uygulanarak elde edilen son test verileri eşleştirilmiş örneklem t testi ile analiz edilmiştir.

Bulgular

1. Gölgeleme tekniğinin metni anlamaya etkisi ile bulgular

Tablo 2. Katılımcıların sorulara vermiş oldukları yanıtlar

Sorular	Doğru		Yanlış		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
1.Metin	29	96,66	1	3,33	30	100
2.Metin	26	86,66	4	13,33	30	100
3.Metin	28	93,33	2	6,66	30	100
4.Metin	29	96,66	1	3,33	30	100
5.Metin	26	86,66	4	13,33	30	100
Toplam	138	92	12	8	150	100

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların birinci metinde sadece birinin yanlış cevap verdiği görülmektedir. İkinci ve beşinci metin sorularına katılımcılardan dördünün yanlış cevap verdiği görülmektedir. Üçüncü metin iki yanlış cevapla %93,33 doğruluk oranına sahiptir. Dördüncü metin sorularına, bir yanlışla %96,66 oranında doğru cevap verildiği görülmektedir. Toplamda 150 sorunun 138'inin doğru cevaplandırıldığı ve %92 oranına sahip olduğu, 10'unun ise yanlış cevaplandırılarak %8 yanlış oranına sahip olduğu görülmektedir.

4.2. Gölgeleme tekniğinin farklı dil ailesindeki ve uyruktaki öğrencilerin dinleme becerisine etkisiyle ilgili bulgular

Tablo 3. Katılımcıların metinlere ilişkin vermiş oldukları cevaplar

Dil Aileleri	Ülkeler	Doğru		Yanlış		Toplam	
		<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Çin-Tibet	Endonezya	22	88	3	12	25	100
Çin-Tibet	Endonezya	23	92	2	8	25	100
Bantu	Ruanda	23	92	2	8	25	100
Hint-Avrupa	Arnavutluk	21	84	4	16	25	100
Bantu	Nijerya	25	100	0	0	25	100
Hint-Avrupa	Sırbistan	24	96	1	4	25	100
	Toplam	138	92	12	8	25	100

Tablo 3 incelendiğinde soruların tamamına verilen cevaplar dil aileleri ve ülkeler bakımından değerlendirilmiştir. Endonezya'dan gelen öğrencilerin Çin- Tibet dil ailesinden olup sorulara birinin üç diğeri ise iki yanlış cevap verdiği görülmektedir. Bantu dil ailesinden olan ve Ruanda'dan gelen öğrencinin soruların yirmi üçünü doğru ikisini yanlış cevaplandırığı gözlemlenmiştir. Hint-Avrupa dil ailesinden olan Arnavutluk'tan gelen öğrencinin sorulara %84 oranında doğru cevap verdiği %16 oranında yanlış cevap verdiği gözlemlenmektedir. Nijerya'dan gelen Bantu dil ailesinden olan öğrencinin ise tüm soruları doğru cevaplandırığı görülmektedir. Hint- Avrupa dil ailesinden olan Sırbistan'dan gelen öğrencinin de sorulara %96 oranında doğru cevap verdiği belirtilmektedir. Toplam 138 soru doğru cevaplandırılırken 12 soru yanlış cevaplandırılmıştır. %92 doğruluk oranı %8 yanlışlık oranı gözlemlenmektedir.

Tablo 4. Katılımcıların yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için dinleme becerisi öz yeterlik ölçeğinden aldıkları öntest ve sontest ölçümleri

Katılımcı	Cinsiyeti	Yaşı	Geldiği Ülke	Öntest	Sontest
Ö1	Erkek	23	Endonezya	4,83	5,00
Ö2	Kadın	20	Endonezya	3,61	4,44
Ö3	Erkek	23	Ruanda	4,28	4,89
Ö4	Kadın	19	Arnavutluk	4,61	5,00
Ö5	Kadın	18	Nijerya	3,17	4,11
Ö6	Kadın	23	Sırbistan	3,00	4,33

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların her birinin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenler İçin Dinleme Becerisi Öz Yeterlik Ölçeğinden aldıkları ön test ve son test ölçümlerinin ortalamaları görülmektedir. Katılımcıların tamamının ön test puanları son test ortalamalarından düşüktür.

Tablo 5. Katılımcıların yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için dinleme becerisi öz yeterlik ölçeğinden aldıkları ön test ve son test ölçümlerinin karşılaştırılması

	N	Ort.	SS	t	p
Ön test	6	3,19	0,76		
Son test	6	4,62	0,38	-4,194	0,00

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenler İçin Dinleme Becerisi Öz Yeterlik Ölçeğinden aldıkları ön test ve son test ölçümlerinin eşleştirilmiş örneklem t testi ile karşılaştırılmasından elde edilen sonuçlar görülmektedir. Bu sonuçlara göre katılımcıların ön test ve son test ölçümleri arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$). Katılımcıların beş haftalık sürecin ardından Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenler İçin Dinleme Becerisi Öz Yeterlik Ölçeğinden aldıkları son test puanları, ön test puanlarından anlamlı ölçüde yüksek bulunmuştur.

Tartışma, sonuç ve öneriler

Gölgeleme tekniği, yabancı dil öğretiminde özellikle dinleme becerisini geliştirmek için kullanılan etkili bir yöntemdir. Bu yöntemde, öğrenciler, hedef dili anlamak ve takip etmek için dinledikleri metni canlı bir konuşmacının ardından tekrarlamaya çalışırlar. Bu tekrarlamaya süreci, öğrencilerin dil bilgisi, telaffuz, vurgu ve anlama yeteneklerini geliştirmektedir. Türkçe, dünyada en çok konuşulan dillerden biridir ve dil öğrenenler için bu dil, çeşitli zorluklar içerebilir. Özellikle Türkçenin karmaşık dil yapısı, farklı vurgu ve tonlama kullanımı, öğrencilerin dinleme becerisini geliştirmesini gerektiren önemli bir

özelliğidir. Gölgeleme tekniği, Türkçe öğrenen öğrenciler için dinleme becerisini etkin bir şekilde geliştirmek için kullanılabilir. Bu yöntemde, öğrenciler önce dinledikleri bir metni dikkatlice takip eder ve ardından bir konuşmacının söylediklerini aynı hızda ve tonlamayla tekrar ederler. Bu süreçte öğrenciler, dilin ritmini ve doğru telaffuzunu daha iyi kavrarlar, kelimelerin doğru vurgusunu öğrenirler ve dinledikleri metindeki anlamı daha iyi anlarlar.

Tablo 1'e göre; katılımcıların dil aileleri çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Buna göre; katılımcılar Çin-Tibet, Hint-Avrupa ve Bantu dil ailelerinden geldiği Endonezce, Arnavutça, Yoruba, Boşnakça ve Ruandaca gibi dilleri konuştuğu görülmektedir. Bu çeşitliliğin, dil öğretimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğreniminde dikkate alınması gereken önemli bir faktör olduğu düşünülmektedir. Her katılımcının farklı dil geçmişi ve dil ailesine ait bir ana dili olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Asya ve Avrupa olmak üzere iki kolu bulunan Hint-Avrupa dil ailesi dünyanın coğrafi olarak en yaygın ve en fazla konuşucuya sahip dil ailesidir (Mert, 2017). Örneklem grubunda kadınların(%66) erkeklerden (%33) daha fazla olduğu görülmüştür. Katılımcıların %50'si 18-20, %50'si de 21-23 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Katılımcıların genelinin 18-23 yaş aralığında olduğu gözlemlenmektedir. Ayrıca, katılımcıların yaşları dikkate alındığında, genç yetişkinlerin dil öğrenme potansiyelinin yüksek olduğu unutulmamalıdır. 18-23 yaş aralığı, dil öğrenmenin daha hızlı ve etkili olduğu bir dönem olduğu düşünülmektedir. Balaban'ın (2017) İngilizce dili için yaptığı benzer çalışmada 18-20 yaş aralığındaki katılımcılarla çalıştığı görülmektedir. Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin %33,33'ünün Endonezya'dan geldiği görülürken %16,66'sının ise Ruanda, Arnavutluk, Nijerya ve Sırbistan'dan geldiği görülmektedir.

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin birinci ve dördüncü metin sorularına birinin yanlış cevap verdiği görülmektedir. İkinci ve beşinci metin sorularına toplam dört yanlış cevap verilirken üçüncü metin sorularına iki yanlış cevap verildiği görülmektedir. Toplamda %92 doğru cevap oranı, %8 yanlış cevap oranı olduğu görülmektedir. Öğrencilerin metinlere verdikleri cevaplar farklılık göstermektedir. Farklılığın nedenleri cinsiyet, metnin konusu, öğrencinin motivasyonu gibi nedenlere bağlı olabilir. Bu verilere göre, öğrencilerin dil becerilerinin genel olarak iyi olduğu ve çoğunlukla doğru cevaplar verdiği söylenebilir. Açık (2008) tarafından yapılan çalışmada Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin dinleme ve okuma becerilerinde az sorun yaşadıkları tespit edilmiştir. Açık (2008) tarafından elde edilen araştırma bulguları mevcut araştırma açısından değerlendirildiğinde ulaşılan sonuçların benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Tablo 3 incelendiğinde, katılımcıların dil aileleri ve farklı uyrukları bakımından toplamda 25 soruya verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir. Endonezya'dan gelen öğrencilerin Çin- Tibet dil ailesinden olup sorulara birinin üç diğerinin ise iki yanlış cevap verdiği görülmektedir. Bantu dil ailesinden olan ve Ruanda'dan gelen öğrencinin soruların yirmi üçünü doğru ikisini yanlış cevaplandığı gözlemlenmektedir. Hint-Avrupa dil ailesinden olan Arnavutluk'tan gelen öğrencinin sorulara %84 oranında doğru cevap verdiği %16 oranında yanlış cevap verdiği gözlemlenmektedir. Nijerya'dan gelen Bantu dil ailesinden olan öğrencinin ise tüm soruları doğru cevaplandığı görülmektedir. Hint- Avrupa dil ailesinden olan Sırbistan'dan gelen öğrencinin de sorulara %96 oranında doğru cevap verdiği belirtilmektedir. Toplam 138 soru doğru cevaplandırılırken 12 soru yanlış cevaplandırılmıştır. %92 doğruluk oranı %8 yanlışlık oranı gözlemlenmektedir. Bu da katılımcının yaşı ve konuya bakış açısıyla ilişkilendirilmiştir. Wang (2018)'a göre öğrenciler dil farkındalığına sahip olduklarında belirli bir dil ortamında dili daha derinlemesine anlayabilir, dil potansiyellerini kullanabilir ve çeşitli dilleri daha esnek ve yaratıcı bir şekilde kullanabilirler. Tablo 15 verileri incelendiğinde, farklı dil ailelerinden ve ülkelerden gelen öğrencilerin genel olarak iyi bir dinleme becerisine sahip oldukları görülmektedir.

Özellikle Endonezya, Ruanda, Nijerya ve Sırbistan'dan gelen öğrencilerin sorulara yüksek doğruluk oranıyla doğru cevaplar verdikleri belirtilmektedir. Ancak, Arnavutluk'tan gelen öğrencinin biraz daha düşük bir doğruluk oranına sahip olduğu ve bazı sorularda yanlış cevaplar verdiği ifade edilmiştir. Bu sonuçlar, dil aileleri ve ülkeler arasında dinleme becerisinde farklılıkların olabileceğini ve bu farklılıkların dikkate alınması gerektiğini göstermektedir. Sonuç olarak, Gölgeleme Tekniğinin farklı dil ailelerindeki ve uyuştaki öğrencilerin dinleme becerisine etkisinin değerlendirildiği Tablo 3 verileri, katılımcıların genel olarak iyi bir dinleme becerisine sahip olduklarını göstermektedir.

Tablo 4 incelendiğinde, katılımcıların Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenler İçin Dinleme Becerisi Öz Yeterlik Ölçeği için aldıkları ön test ve son test ölçümlerinin ortalamaları görülmektedir. Tablo, katılımcıların tamamının ön test puanlarının son test ortalamalarından düşük olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, araştırmaya katılan öğrencilerin Gölgeleme Tekniği uygulamasından önceki dil becerilerinin, teknik uygulandıktan sonra elde ettikleri dil becerilerine göre daha düşük olduğunu göstermektedir. Bu durum, Gölgeleme Tekniğinin etkisinin pozitif yönde olduğunu ve katılımcıların dinleme becerilerinde ilerleme kaydettiklerini işaret etmektedir. Katılımcıların son test puanlarının ön test puanlarından daha yüksek olması, Gölgeleme Tekniği uygulamasının olumlu etkisini destekleyen bir bulgudur. Sonuç olarak, Tablo 20'deki veriler, Gölgeleme Tekniğinin farklı dil ailelerinden gelen öğrencilerin Türkçe dinleme becerilerini geliştirmede etkili bir araç olduğunu göstermektedir. Sumiyoshi ve Svetanant (2018) tarafından yapılan bir araştırmada; yabancı dil olarak Japonca öğreniminde gölgeleme tekniğinin öğrencilerin dil öğrenimleri üzerine etkisini incelemiştir. Araştırmacılar tarafından yapılan çalışmada sonuç olarak; Üniversite öğrencilerinin gerek dinleme gerekse de konuşma becerilerinde olumlu yönde gelişmeler meydana geldiği tespit edilmiştir.

Tablo 5 incelendiğinde, katılımcıların Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenler İçin Dinleme Becerisi Öz Yeterlik Ölçeği için aldıkları ön test ve son test ölçümlerinin eşleştirilmiş örneklem t testi ile karşılaştırılmasından elde edilen sonuçlar görülmektedir. Bu sonuçlara göre, katılımcıların ön test ve son test ölçümleri arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$). Bu anlamlı fark, Gölgeleme Tekniği uygulamasının katılımcıların Türkçe dinleme becerilerini geliştirmede etkili olduğunu göstermektedir. Katılımcıların beş haftalık sürecin ardından aldıkları son test puanlarının, ön test puanlarından anlamlı ölçüde yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu da Gölgeleme Tekniğinin katılımcıların dil öz yeterliklerini arttırmada etkili bir yöntem olduğunu ve dinleme becerilerindeki ilerlemeyi desteklediğini göstermektedir. İngilizce öğreniminde gölgeleme tekniğinin etkisini inceleyen Sarı (2018), araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin son test sonuçlarının ön test sonuçlarına oranla çok daha iyi düzeyde olduğunu saptamıştır. Elde edilen bu sonucuna göre araştırmacı tarafından yapılan çalışmaya katılım sağlayan öğrencilerin İngilizce öğrenimlerinde gölgelememe tekniğinin kullanılması bu dilin öğrenimine olumlu yönde katkılar sunduğu ifade edilmiştir (Sarı, 2018). Gölgeleme tekniğinin öğrencilerinin konuşma becerileri üzerine etkisini inceleyen Juneri (2018), öğrencilerin son test puan ortalamalarının ön test puan ortalamalarına oranla daha yüksek olduğunu saptamıştır. Buna göre yabancı dil öğreniminde gölgeleme tekniğinin kullanımının dil öğrenimine olumlu yönde katkılar sunduğu söylenebilir. Mıcık'ın (2020) İngilizce dilinde konuşma becerisini gözlemlemek için yaptığı benzer çalışmada, katılımcıların çoğunun gölgeleme tekniğini eğlenceli buldukları bir kısmının ise zaman alıcı ve sıkıcı olarak belirttiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde gölgeleme tekniğinin dinleme becerisine etkisinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada sonuç olarak, Gölgeleme Tekniğinin dil öğrenme sürecinde önemli bir araç olduğu ve katılımcıların Türkçe dinleme becerilerini geliştirmede olumlu bir etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara göre:

- Araştırmada veriler toplanırken en zorlanılan aşama gölgeleme tekniğinin katılımcılara sunulması ve dönütlerinin alınması olmuştur. Bu açıdan gölgeleme tekniği Türkçe öğretilen okul ve kurumlarda ders aşamasında verilebilir.
- Araştırmanın evren ve örneklem grubunun genişletilip daha büyük örneklem grubuyla çalışılabilir.
- Bu araştırma belirli bir dil ailesi ve ülke örneği üzerine odaklanmıştır. Araştırmacıların, farklı dil ailelerinden ve ülkelerden daha fazla katılımcıyla çalışmalar yapılabilir.
- Bu çalışmada gölgeleme tekniğinin dinleme becerisine etkisi incelenmiştir. Gelecekteki çalışmalarda, konuşma, okuma ve yazma gibi farklı dil becerileri üzerinde de gölgeleme tekniğinin etkisi incelenebilir.
- Araştırmacılar tarafından, Gölgeleme tekniği, diğer dil öğretim teknikleriyle karşılaştırmalı olarak incelenebilir.
- Yabancı dil olarak Türkçe eğitim veren kurumların, Dil öğretim programları ve müfredatlarında Gölgeleme Tekniği gibi etkili yöntemlerin daha fazla yer alması sağlanabilir.

Kaynakça

- Açık, F (2008). Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretilirken karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu Bildirisi*. Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, Lefkoşa.
- Balaban, S. (2017). İki Dinleme Stratejisi Olarak Gölgeleme ve Not Almanın Karşılaştırılması ve Bu İki Stratejinin İngilizceyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenler Üzerindeki Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Berne, J. (2004). Listening comprehension strategies: A review of the literature. *Foreign Language Annals*, 37(4), 521 - 533.
- Bovee, N. & Stewart, J. (2009). The utility of shadowing. A.M. Stoke (Ed.), *JALT 2008 Conference Proceedings*. Tokyo: JALT.
- Christensen, L. B., Johnson, R. B. & Turner, L. A. (2015). *Araştırma yöntemleri*. (A. Aypay, Çev.), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Creswell, J. W. (2009). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. London: Sage Publications.
- Creswell, J. W. & Clark, V. L. P. (2015). *Karma yöntem araştırmaları: Tasarımı ve yürütülmesi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Creswell, J. W. & Sözbilir, M. (2017). *Karma yöntem araştırmalarına giriş*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Çetin, B. (2015). *Yabancı dil olarak Türkçe alanında öğretmen eğitimi ve dil hakkında bilgi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gay, L. R, Mills, G. E. & Airasian, P. (2012). *Educational research: competencies for analysis and applications*. (11. Baskı) USA: Pearson Education.
- Juneri, R. (2018). *The effect of speech shadowing technique on students’ speaking ability* (an experimental research at the second semester student of smkn 6 rl 2017/2018) Doctoral dissertation, IAIN CURUP.

- Marshall, C. & Rossman, G. B. (2014). *Designing qualitative research*. Sage publications.
- Mert, O. (2017). *Dünya dilleri ve Türk dilinin dünya dilleri arasındaki yeri*. O. Gündüz, O. Mert (Edt.), Türk dili 1 el kitabı içinde (ss. 59-78). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Mıcık, S. (2020). *Development of L2 oral proficiency through video-based shadowing practices*. Yüksek Lisans, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Denizli.
- Mori, Y. (2011). *Shadowing with oral reading: Effects of combined training on the improvement of Japanese EFL learners' prosody*. *Language Education & Technology*, (48), 1-22.
- Murphey, T. (2001). Exploring conversational shadowing. *Language Teaching Research*, 5(2), 128-155.
- Özbay, M. ve Çetin, D. (2013). "Dinleme becerisinin geliştirilmesinde prozodik farkındalığın önemi". *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (26), 155-175.
- Rongna, A. & Hayashi, R. (2012). Accuracy of Japanese pitch accent rises during and after shadowing training. *In Speech Prosody*, 2012, 214-217
- Sari, R. M. (2018). *Increasing Students' Speaking Performance Through Shadowing Technique at The Eleventh Grade of Sma N 1 Raman Utara in Academic Year 2017/2018*, Doctoral dissertation, IAIN Metro.
- Scales, J., Wnnerstrom, A., Richard, D. & Wu, S. H. (2006). Language learners' perceptions of accent. *TESOL Quarterly*, 40(4), 715 - 738.
- Sumiyoshi, H. & Svetanant, C. (2017). Motivation and attitude towards shadowing: learners perspectives in Japanese as a foreign language. *Asian-Pacific Journal of Second and Foreign Language Education*, 2(1), 1-21.
- Sur, E. ve Çalışkan, G. (2021). Suriyeli göçmenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaştıkları sorunlar. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(1), 27-49.
- Şimşek, B. (2018). Ahmet Mithat Efendi'nin "Kırkambar" dergisindeki eğitim ile ilgili görüşleri. *Yeni Türk Edebiyatı*, (18), 119- 136.
- Şimşek, B. (2020). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Türkçedeki Görevli Dil Öğelerini Kullanma Durumlarının İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Erzurum.
- Tamai, K. (2005). *Risuningu shidouhou to shite no shadouingu no koka ni kansuru kenkyu* [Study of effect of shadowing as a method to improve listening skills]. Tokyo: Kazama Shobo.
- Wang, Z. J. (2018). *The Application of Language Awareness in College English Writing Teaching* *Open Journal of Modern Linguistics*, (8), 54-60.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.